

Posudek diplomové práce

Miriam Halámkové

na téma:

Bible a pastorační poradenství. Dva koncepty americké pastorační péče

Autorka se rozhodla věnovat svou práci tématu, které je v kontextu pastorace nepochybně zásadní. Zároveň se pokusila zmapovat konkrétní oblast, k níž v českém jazykovém prostředí příliš mnoho pojednání nenalzáme.

Cílem, který si diplomandka vytkla, je představit dva směry pastorační péče v USA, které bývají označovány za “biblické”, a to “v jejich náboženském kontextu a v kontextu života autorů”, jimiž jsou Jay E. Adams a Larry Crabb. Pozornost chce věnovat především otázkám, “jak Bible ovlivňuje pastorační teorii” a “co autory vedlo k tomu, že ve svých poradenstvích užívají Bibli právě tímto způsobem“ (s. 11). Ptá se tedy po formativním vlivu Písma na teorii pastorace a po motivech, které přivedly uvedené autory k jejich způsobu práce s Bibli. Záběr práce je však ve skutečnosti mnohem širší; autorka neusiluje o hloubkovou analýzu práce s Bibli v jednotlivých konceptech, ale spíše o představení základních rysů obou poradenských přístupů, v nichž práce s Bibli hraje stěžejní roli.

Diplomová práce sestává z úvodu, tří číslovaných částí, diskuze, závěru, seznamu literatury a přílohy. Celkem čítá 120 stran včetně seznamu literatury (s. 101-104) a příloh (s. 105-120).

V úvodu autorka vymezuje cíl své práce, objasňuje motivaci a popisuje metodologický postup.

V první, poměrně obsáhlé části (25 stran) „Křesťanství v USA“ autorka nastiňuje kontext, ve kterém oba zkoumané pastorační přístupy vznikaly: začíná od kolonizace Ameriky v 16. století, pokračuje přes šíření protestantismu na americkém kontinentu a jeho jednotlivé odnože (presbyterianismus, puritanismus), náboženský vývoj v 17.-19. století až po náboženský profil ve století 20. Záběr této části se mi ovšem jeví jako příliš široký a lze se ptát, zda by nebyla vhodnější nějaká redukovanejší podoba. Možná by bylo věcně přiměřenější, kdyby se autorka více zaměřila pouze na představení dějin pastorační péče v USA a uvedení do problematiky jejích teorií (s. 32-39), kde opět postupuje „od kolonizace po 18. století“ (s. 32), přes „situaci v 19. století“ (s. 34) až po „situaci ve 20. století“ (s. 35).

Ve druhé části práce se autorka věnuje představení „nouthetického poradenství“ Jay E. Adamse (s. 40-68). Stručně nastiňuje jeho život a cestu k „nouthetickému poradenství“, původ názvu „nouthetické“ a podstatu tohoto přístupu. Neopomíná osoby v poradenském rozhovoru, základní východiska poradenství (zde vychází z pojmů: Boží svrchovanost, Duch svatý, naděje, hřích, posvěcení) a způsob řešení problémů „noutheticky“, kde se konečně dostává k roli Bible v poradenství (s. 56-57). Na příkladu modelové situace a jejího řešení (tu autorka přejímá z článku P. Rause) pak ilustruje praktický postup tohoto pastoračního přístupu (s. 59-60). Lze jen litovat, že autorka se zde samostatněji neponořila do prozkoumání Adamsem doporučených postupů práce s Bibli a nepokusila se načrtnout povahu jím uplatňované a doporučené biblické hermeneutiky. Vzhledem k tématu práce by to čtenář očekával. (Ovšem na druhou stranu je možno se ptát, zda studentka v oboru Diakoniky mohla být vybavena potřebným instrumentáři k takovému rozboru.) Kapitola se rovněž věnuje Adamsovu vymezení vůči psychiatrii a psychoterapii. Důležitý je oddíl věnovaný kritice

Adamsova přístupu, která proběhla v USA (Powlison; Fraser). Závěrečné shrnutí rekapituluje zjištění této části.

Ve třetí části diplomandka pojednává „biblické poradenství“ Larryho Crabba (s. 69-93). Postupuje obdobně jako v předcházejícím případě: Nejprve stručně načrtává profesní uvědomění a růst autora, pro něhož byla důležitá kritická návaznost na Adamse, charakterizuje jeho „biblické poradenství“ (cíl, příčiny problémů, potřeby, motivace, pocity, struktura osobnosti), osoby v poradenském vztahu, vztah k psychologii, psychiatrii a psychoterapii a konečně také vztah k Bibli (s. 85-92). Uzavírá kritikou přístupu a stručným shrnutím.

Následuje nečíslovaný oddíl „Diskuze“, v němž se autorka pokouší podtrhnout diskutované (a tudíž sporné) momenty obou přístupů. Řadí mezi ně tato témata: role vyznání poradce a pastora, vztah Crabbova přístupu k teorii potřeb, adresáti Crabbova poradenství, Adamsova práce s biblickými texty, název Adamsova poradenství.

V „Závěru“ (s. 97-100) autorka provádí porovnání obou přístupů. Dospívá ke zjištění, že obě koncepce „se v mnohém podobají“, pro což nachází oporu také v sekundární literatuře (Powlison). Východiska jsou podle ní společná (Bible jako nejvyšší norma), odlišnosti spočívají zejména v odlišném přístupu k psychologii a psychoterapii (s. 98). Práci uzavírá poukazem na možnosti dalšího zkoumání.

Příloha obsahuje ukázkou Adamsova „Problem solution sheet“ a dále tři modelové příklady, které dokreslují konkrétní podobu pojednávaných teorií; text jednoho z nich autorka sama přeložila.

Pokud jde o hodnocení, je třeba ocenit práci autorky se zahraniční (resp. anglickou) literaturou; anglické tituly převažují nad českými; autorka využila ve své práci také materiály, které shromáždila při svém pobytu v knihovně v Cambridge. Mapuje oblast, k níž v českém prostředí je málo sekundární literatury. Po stylistické stránce je práce poměrně slušná, psána kultivovaným jazykem. Chyb a překlepů v ní nacházíme jen nepatrné množství.

Na několika místech však nacházíme určité nesrovnalosti v užitých výrazech – nejspíše v důsledku toho, že autorka vychází z cizojazyčné předlohy. (Např. na s. 30 a s. 57 užívá výrazu „muž“, v originále zřejmě angl. „man“, ačkoli logicky by zde mělo stát „člověk“: s. 30: „ne jak *muž* vytvořil Písmo pro sebe, ale jak Bůh vytvořil Písmo...“; s. 57: „zdokonalování Božího *muže*“.)

Pokud jde o věcné nedostatky, je třeba upozornit na poněkud nepřesné vysvětlení presbyterianismu na s. 19, který autorka charakterizuje jako „učení přijímající nehierarchickou strukturu vedení v církvi.“ Spíše než „učení“ je to model uspořádání církve. - Na s. 43 v závěru oddílu 2.1.1 je poněkud nejasná logika argumentu obsaženého ve větě: „Všiml si, že některé problémy jako např. alkoholismus, který Bible přímo označuje za hřích, jsou podle literatury nemocí, což ho přivedlo k závěru, že se knihy mýlí, a je tedy lepší spoléhat na Bibli.“ - U představení „Kritiky nouthetického poradenství“ by bylo logičtější, kdyby oddíly 2.5.4 „Prostředky a metody změny chování“ a 2.5.5 „Lidská přirozenost a hřích“ měly přehozené pořadí (s. 66). - Nejasné místo nacházím i na s. 99, kde autorka odkazuje na Smolíkovu hodnocení evropského a amerického vnímání křesťanství a uvádí, že obojí má své výhody a může si být vzájemnou inspirací, ovšem v čem tyto výhody konkrétně spočívají, se již nedozvíme.

Souhrnně lze říci, že autorka splnila cíl, který si vytkla v úvodu práce: představila dva směry pastorační péče v jejich kontextu a se zřetelem k biografii autorů, rovněž sledovala zásadní roli Bible v těchto koncepcích (s. 56-57, 85-87) a různé podoby vztahu teologů k začlenění psychologie do pastoračních koncepcí. Pokusila se o komparaci těchto koncepcí a věnovala pozornost jejich kritice. Oceňuji, že věnovala pozornost pojetí hříchu a způsobu, jak s ním nakládat, a poukázala na to, že právě zde spočívá jedna z velkých slabín Adamsova přístupu (hřích jako špatné jednání, které lze překonat silou lidské vůle). Současně se

domnívám, že by si přeci jen hlubší reflexi zasloužila otázka hermeneutického přístupu k Bibli. Diplomandka ukázala, že Bible je v pastorační teorii obou autorů klíčovou normou, o tom není sporu. Nicméně otázkou zůstává, jak je tato norma uplatňována, resp. s jakým hermeneutickým přístupem k Bibli jednotliví autoři pracují. K tomu se autorka vyjadřuje skutečně stručně (např. v rámci „Diskuse“: Adams „používal Bibli jako sbírku textů, které citoval odděleně“, s. 95), v rámci příkladů (s. 89-90) nebo nepřímo, když předkládá kritiku jejich přístupů (s. 63-64). Nicméně vzhledem k tématu práce by biblická hermeneutika obou autorů zasloužila pozornost mnohem soustředěnější.

Práce splnila veškeré náležitosti kladené na diplomovou práci; vzhledem k výše uvedeným nedostatkům navrhuji hodnocení písmenem C-D, v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze, 27.8.2019

Doc. Tabita Landová, Ph.D.